

مدیریت تحول- تحول مدیریت

سرمقاله

همان‌گونه که آحاد انسانی دائماً در حال تحول و در معرض شدن و دگرگونی هستند، جوامع بشری نیز دستخوش تحولات گوناگون، در جاری زندگی اجتماعی _ فرهنگی می‌باشند. اساساً، نه تنها انسان‌ها، که جهان آفرینش نیز، همواره در حال تغییر، دگرگونی و تحول است. بدین ترتیب، تحول لازمه هستی و زندگی است، به گونه‌ای که جایی را نمی‌توان خالی از تحول دید و تاریخی را نمی‌توان فارغ از تحول شناسایی کرد. چیزی که هست هر تحولی لزوماً به پیشرفت نمی‌انجامد. به شهادت تاریخ، بسیاری از تحولات سرنوشت فرد و جامعه را در سراسر انحطاط و سقوط تعریف و تعیین کرده است. در این میان، تحولاتی که توسط پیامبران الهی و جانشینان بر حق آن بزرگواران به وقوع پیوسته همه در سمت و سوی تعالی و پیشرفت و کمال دینی، اخلاقی، تربیتی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی اقوام و ملل و امت‌ها بوده است. حرکت بیدارگرانه پیشوایان دینی و قیام حق

باورانه مصلحان شایسته الهی نیز از جنس حرکت‌های تحول آفرین پیامبران می‌باشد. به تصدیق تاریخ و گواهی فطرت‌های ناب و خردهای سلیم و دل‌های پاک سرشت، پیامبران الهی در انجام رسالت خطیر خویش بسیار موفق عمل کرده‌اند. اهمیت زاید الوصف تحولاتی را که پیامبران الهی ایجاد کرده‌اند، باید در بستر و گذر زمان و در توالی و آمد و شد عصرها و نسل‌ها مشاهده کرد. هر چه از عمر بشر و جهان می‌گذرد، نیازمندی انسان‌ها به تعلیم انبیا بیشتر احساس می‌شود؛ حقیقتی که روزی تمامی آحاد و جوامع انسانی به آن روی خواهند آورد و از آن الهام خواهند پذیرفت و آن روزی است که آئین انبیا و دین خدا بر همه آئین‌ها و ادیان پیروز شده باشد. در واقع، تنهاخدای تحول آفرین است که قادر است در سطح عالم انسانی _ همچنان که در کل نظام هستی _ انقلاب و تحول ایجاد کند و مسیر دست‌یابی به کمالات انسانی را پیش روی بشر هموار سازد. بدین ترتیب، به نظر می‌رسد در جریان تحول آفرینی هرگز نباید از تأثیر

عوامل غیبی و امدادهای الهی غافل ماند و یا نقش و اثر ایمان را نادیده گرفت. منظور از توجه به عوامل مزبور این است که تحولات جاری در جهان انسانی را باید با رویکرد دینی _ الهی مورد مطالعه و تجزیه و تحلیل قرار داد تا زمینه بهره‌برداری از این تحولات در راستای تأمین مصالح دنیوی و اخروی بشر بیشتر و بهتر فراهم آید. مقام معظم رهبری با عنایت ویژه به این رویکرد فرموده‌اند: «تحول در جوامع انسانی و برای بشر، سنت لایتغیر الهی است. هیچ کس نمی‌تواند در مقابل تحول بشری بایستد؛ امکان ندارد. دیر یا زود، یکی پس از دیگری تحولات بشری اتفاق می‌افتند. این راز ماندگاری و راز تعالی بشر است. اصلاً خدا بشر را این طور قرار داده است که ایستایی در طبیعت انسان نیست.»^۱ بدیهی است اشتباه بزرگ و جبران‌ناپذیری را مرتکب شده‌ایم، چنانچه بخواهیم رو در روی تحولات جاری زندگی بشری بایستیم و در مقابل آن سینه به سینه، مقاومت به خرج دهیم. بنابر فرمایش رهبر معظم انقلاب اسلامی باید از تحولات به

خوبی و به طور شایسته استقبال کرد و به مدیریت آنها پرداخت تا اولاً زمینه‌های تعالی و پیشرفت و توسعه فراهم آید و ثانیاً کار ما به ساختار شکنی نیانجامد و شالوده فرهنگ و ارزش‌ها را بر هم نزند. مدیریت صحیح تحولات به نوبه خود مستلزم طرح و برنامه‌ای دقیق با چشم اندازی روشن و استوار، همچنین رهین حضور فعال و مستمر و مشارکت جدی و مستقیم نخبگان امت از مراکز حوزوی و دانشگاهی است. در غیر این صورت، تحولات جهانی با ابزار و مکانیسم ویژه به دلخواه خود، ارکان و عناصر پیشرفت و توسعه ملی ما را از تمامی ابعاد و زوایا تحت تأثیر قرار خواهد داد و به میل قدرت‌های بیگانه منافع و مصالح نظام و کشور و ملت را پایمال خواهد کرد.

امروزه، در شرایط حاکم بر جهان، برگ برنده در اختیار ملت و دولتی خواهد بود که دست کم در حوزه و محدودیت اختیارات و توانمندی‌های خود تحولات جاری را سامان بخشد و در راستای تأمین مصالح و منافع ملی و فراملی خود به

مدیریت آنها بپردازد تا به آسانی و بدون گرفتار آمدن به انفعالی چالش برانگیز، بتواند نقش خود را در جهت بخشیدن به تحولات و بهره‌برداری شایسته و بایسته از آنها ایفا کند. پی‌گیری و انجام این رسالت خطیر، در نگاه مقام معظم رهبری، در درجه نخست بر عهده «نخبگان فکری و فرهنگی جامعه و حوزه و دانشگاه»^۲ گذاشته شده است تا همسو با دولت اسلامی تحولات را مدیریت کنند و اسباب و زمینه‌های پیشرفت کشور و ملت را هر چه بهتر و سریع‌تر فراهم آورند. مسلماً، مدیریت تحول قبل از هر چیز مستلزم تحولی است که باید در نظام مدیریتی کشور، در سطح خرد یا کلان، پدید آید. خوشبختانه تجربه شکوهمند انقلاب اسلامی که تحول عظیم انسانی رادر کشور و جامعه ما و برخی دیگر از جوامع به دنبال داشت، نشان داده است که این امر شدنی و این مهم دست یافتنی است.

به دنبال طرح موضوع «مدیریت تحول» از جانب مقام معظم رهبری، آن هم در اجتماع صمیمی، «پرشور و پر شوق»

استادان و دانشجویان دانشگاه‌های سمنان، یاران اهل قلم «فرهنگ پویا» بر آن شدند تا در راستای تبیین و ترویج منویات و مقاصد عالی‌مقام، با اختصاص این شماره از نشریه به بیان موضوع مهم «مدیریت تحول»، گام‌هایی، هر چند کوچک و کوتاه، برداشته باشند. امید آنکه این تلاش ناچیز بستر مناسب و مساعدی را برای گفتمان‌سازی «مدیریت تحول» در سطوح مختلف و در مسیر تحقق اهداف و برنامه‌های چشم‌انداز نظام اسلامی فراهم گرداند.

این همه گفتیم لبیک اندر بسیج
بی‌عنایات خدا هیچیم هیچ
بی‌عنایات حق و خاصان حق
گر ملک باشد سیه هستش ورق

مدیر مسئول

پی‌نوشت

۱. از بیانات مقام معظم رهبری در دیدار استادان و دانشجویان دانشگاه‌های استان سمنان، ۱۳۸۵/۸/۱۸.
۲. همان.